

Det Regionale Råd for Lægers Videreuddannelse

Dato

Juli 2015

Sagsbehandler

Karen Norberg

e-mail

Karen.norberg@stab.rm.dk

Sagsnr.

1-16-00-45-12

UDKAST til notat Håndtering af uhensigtsmæssige uddannelsesforløb

Formål

Notatet er en generel indføring til uhensigtsmæssige uddannelsesforløb i den lægelige videreuddannelse hovedsageligt rettet mod postgraduate kliniske lektorer (PKL'er). Hensigten er, at PKL'er får kendskab til arbejdsgangen omkring et uhensigtsmæssigt forløb og kan vejlede uddannelsessteder samt indgå i problemløsning på ethvert trin af processen. Derudover er hensigten at bidrage til PKL'ers forebyggende arbejde omkring uhensigtsmæssige uddannelsesforløb samt at give PKL'er overblik over hvilke aktører der er på området og hvor ansvaret er placeret. Ud over PKL'er kan notatet med fordel anvendes af uddannelsesansvarlige overlæger/praksiskoordinatorer, uddannelseskoordinerende overlæger, hovedvejledere/tutorlæger og HR-afdelinger.

Baggrund og definition

Det uhensigtsmæssige uddannelsesforløb defineres her som et uddannelsesforløb for en læge, som ikke inden for det planlagte forløb er i stand til at opnå de kompetencer, som uddannelsesprogrammet angiver. Dette kan både være forløb, hvor uddannelsesaftalen ændres (fx forlængelser pga. af manglende kompetencer) og forløb hvor uddannelsesaftalen ikke ændres men uddannelsesstedet iværksætter særlige interventioner for at uddannelsen kan gennemføres tilfredsstillende.

Forløb, der alene ændres på grund af orlov, kortvarig sygdom eller aftaler om forskning m.v. er ikke omfattet. Det er vigtigt at bemærke, at årsagen til et uhensigtsmæssigt uddannelsesforløb kan ligge både hos den uddannelsessøgende læge og hos uddannelsesstedet, eller i mødet mellem disse to parter.

I videreuddannelsesregion Nord viser en spørgeskemaundersøgelse, blandt uddannelsesansvarlige overlæger, at ca. 7% af alle uddannelsesforløb er uhensigtsmæssige og kræver særlige interventioner (fx øget vejledning, samtaler med opfølgning, skift af uddannelsessted samt forlængelse eller afskedigelse)¹. De

¹ Rapport om uhensigtsmæssige uddannelsesforløb i Videreuddannelsesregion Nord. Se link på sidste side af dette notat.

uddannelsesansvarlige overlæger angiver, at disse forløb oftest er knyttet til lægens attitude, samarbejdsevner og tilgang til opgaver og i mindre grad er knyttet til lægens kompetencer som medicinsk ekspert².

Langt de fleste uhensigtsmæssige uddannelsesforløb korrigeres efter en eller flere samtaler om problemerne på uddannelsesstedet, mens en lille del af de uhensigtsmæssige uddannelsesforløb kræver mere omfattende foranstaltninger. Trods det lille antal udgør de uhensigtsmæssige uddannelsesforløb en belastning for uddannelsesstederne og for de uddannelsesansvarlige overlæger/praksiskoordinatorer samt for den involverede uddannelseslæge.

Konstatering af et uhensigtsmæssigt uddannelsesforløb

Den uddannelsessøgende læge har medansvar for at sikre, at uddannelsesprogrammet følges, og at der sker progression i kompetenceudviklingen inden for de rammer, som uddannelsesprogrammet lægger op til. Den individuelle uddannelsesplan, som udarbejdes for alle læger i uddannelsesforløb, beskriver hvordan den enkelte læges læring og progression i kompetenceniveau er planlagt på uddannelsesstedet. Uddannelseslægen har ansvar for at gøre hovedvejleder og uddannelsesansvarlig overlæge/praksiskoordinator opmærksomme, hvis uddannelsesprogrammet/den individuelle uddannelsesplan ikke følges, eller hvis ikke der sker den planlagte kompetenceudvikling.

Uddannelsesstedet har ansvar for at sikre, at den uddannelsessøgende læge får mulighed for at udvikle sine kompetencer som planlagt. Dette sker gennem en målrettet arbejds- og uddannelsesstilrettelæggelse. Uddannelsesstedet har i uddannelsesprogrammet angivet rammerne for uddannelsesforløbet på uddannelsesstedet og har pligt til at leve op til dette.

Uddannelsesstedet har også ansvaret for at følge, at der sker en tilstrækkelig kompetenceudvikling i overensstemmelse med uddannelsesprogrammet og uddannelseslægens individuelle uddannelsesplan. Dette sker gennem den løbende supervision og feedback fra kliniske vejledere på arbejdspladsen og ved formelle vejledersamtaler med hovedvejleder/tutorlæge.

Såfremt en uddannelsessøgende læge eller uddannelsesstedet konstaterer, at der ikke sker den planlagte kompetenceudvikling, skal dette snarest muligt tages op ved en samtale mellem hovedvejleder/tutorlæge og uddannelseslægen, hvor problemet beskrives så præcist som muligt. Samtalen skal munde ud i en fælles forståelse af, hvad problemet består i, og hvordan det kan håndteres. Uddannelsesstedet har ansvaret for, at dette beskrives i en skriftlig handleplan. Den uddannelsesansvarlige overlæge/praksiskoordinatoren og den ledende overlæge skal inddrages.

Hvis ikke, det er muligt at opnå enighed om en problembeskrivelse og en handleplan, kan uddannelsesstedet inddrage PKL samt evt. uddannelseskoordinerende overlæge. Den uddannelsessøgende læge kan vælge allerede på dette tidspunkt at inddrage en bisidder fra sin fagforening, men som udgangspunkt vil det ikke være aktuelt ved en første samtale om et uhensigtsmæssigt forløb.

Udarbejdelse af en handleplan

En handleplan er en justering af den individuelle uddannelsesplan, som adresserer bestemte problematikker i lægens kompetenceopnåelse, og som beskriver en præcis plan for løsningen af problemet. En handleplan indeholder altid:

² Rapport om uhensigtsmæssige uddannelsesforløb i Videreuddannelsesregion Nord

1. Oversigt over dato, deltagere og sted for afholdelse af møde om handleplanen
2. Beskrivelse af de uhensigtsmæssigheder, der er i uddannelsen
3. Angivelse af målet med handleplanen (præcise, operationelle succeskriterier)
4. Beskrivelse af de indsatser og delmål, der skal opnås for at målet indfries
5. Beskrivelse af rollefordeling, herunder hvad parterne hver i sær skal gøre/bidrage med for at handleplanens mål bliver indfriet
6. Tidsangivelse for hvornår de enkelte indsatser skal ske samt hvornår delmål og det endelige mål for handleplanen skal være opnået
7. Underskrift fra lægen, hovedvejleder/tutorlæge og uddannelsesansvarlig overlæge/praksiskoordinator samt evt. den ledende overlæge

Det skal fremgå tydeligt for både lægen og uddannelsesstedet, hvad der skal gøres indenfor indsatsområderne, ligesom det tydeligt skal fremgå hvilke succeskriterier handleplanen sigter mod. Der indgås aftale om en fornyet samtale, hvor hovedvejleder/tutorlæge og uddannelseslægen i fællesskab følger op på handleplanen. En handleplan skal altid være skriftlig, og den uddannelsesansvarlige overlæge/praksiskoordinatoren skal underskrive denne og udlevere en underskrevet kopi af handleplanen til uddannelseslægen og hovedvejlederen/tutorlægen.

En handleplan kan fx indeholde aftale om øget supervision, forslag om ændret arbejdstilrettelæggelse med særlig fokus på udvalgte kompetencer, ændring i ansvarsniveau og lignende. Handleplanen skal være rettet mod de problemstillinger, som er påpeget ved samtalen.

Udfærdigelsen af en handleplan omkring et uhensigtsmæssigt forløb skal ske, så snart hovedvejleder/tutorlæge eller uddannelseslægen bliver opmærksom på et problem. Hvis det uhensigtsmæssige forløb på et senere tidspunkt udvikler sig til en sag med konsekvenser for ansættelsen (forlængelse, manglende godkendelse af forløbet eller afskedigelse) vil den skriftlige handleplan fungere som dokumentation for uddannelsesstedet og lægens indsats for at løse problemet eller mangel på samme. Der vil blive lagt vægt på, at handleplaner er lavet så snart problemerne er erkendt og så tidligt, at der har været mulighed for at rette op på problemerne.

Beskrivelse af løsningsmuligheder

En handleplan skal altid indeholde løsningsmuligheder i forhold til det afdækkede problem. Løsningerne vil i de fleste tilfælde blive fundet inden for rammerne af det uddannelsessted, hvor uddannelseslæge er ansat, men det kan være nødvendigt at inddrage andre instanser.

hvis uddannelsesstedet ikke kan leve op til uddannelsesprogrammet
 Hvis uddannelsesstedet ikke kan leve op til uddannelsesprogrammet f.eks. på grund af reduktion i behandlingskapacitet, funktionsændringer eller lignende, kan der laves aftale om en omplacering til et andet uddannelsessted. I disse tilfælde inddrages PKL og Videreuddannelsessekretariatet altid. Ændrede forløb godkendes af videreuddannelsessekretariatet. Hvis der er tale om en varig ændring, skal uddannelsesforløbet og/eller uddannelsesprogrammet ændres permanent. Hvis der er tale om midlertidige ændringer, kan der laves en individuel løsning. Kun såfremt det ikke er muligt at opnå en tilfredsstillende løsning, vil uddannelsesstedet blive frataget sin rolle i speciallægeuddannelsen. PKL har til opgave løbende at arbejde for, at alle uddannelsessteder lever op til uddannelsesprogrammerne.

hvis den uddannelsessøgende læge ikke opfylder kravene i uddannelsesprogrammet
 Hvis uddannelseslægen ikke kan leve op til uddannelsesprogrammets målsætninger inden for den fastsatte tid, bør handleplanen rette sig mod en intensivering af supervision, feedback eller anden kompetenceudvikling i forhold til problemområderne. Påpegning af et problem bør føre til hyppigere vejledersamtaler.

hvis målbeskrivelsen er urealistisk

Hvis en målbeskrivelse indeholder urealistiske mål, kan PKL tage det op i det pågældende specialeselskab. Sundhedsstyrelsen skal gøres opmærksom på urealistiske målbeskrivelser.

PKL's bidrag til løsninger

Uddannelsesstedet kan på et hvilket som helst tidspunkt i forløbet vælge at inddrage specialets PKL. PKL kan have flere funktioner afhængig af problemets karakter:

- Faglig vurdering af handleplan
- Sparring direkte med uddannelseslægen
- Sparring med uddannelsesansvarlig/praksiskoordinator og ledende/uddannelseskoordinerende overlæge om muligheder for løsning af problemet
- Faglig vurdering af omlægning og forlængelse af uddannelsen

Det er uddannelsesstedet, der beder PKL deltage, og formulerer behovet for hjælp fra PKL. Men PKL opfordres også til at være opsøgende og henvende sig direkte til uddannelsesstedet, hvis PKL formoder der er uhensigtsmæssige uddannelsesforløb på uddannelsesstedet.

PKL og Videreuddannelsessekretariatet skal altid skal orienteres om uhensigtsmæssige uddannelsesforløb, der fører til ændring af det oprindeligt planlagte forløb.

Det skal præciseres, at hvis uddannelseslægen har fået godkendt sin logbog og attestation for tidsmæssigt gennemført uddannelseselement, kan den uddannelsessøgende læge fortsætte til næste uddannelseselement. Hvis uddannelsesstedet således finder, at den uddannelsessøgende læge ikke kan få godkendt uddannelseselementet, skal dette fremgå af ovennævnte dokumentation.

Forlængelse af ansættelsens varighed

Hvis der ikke er sket tilstrækkelige forbedringer inden for det fastsatte tidsrum, kan man (såfremt det skønnes at have den ønskede effekt) forlænge ansættelsen på det pågældende uddannelsessted, eller sjældnere på andet uddannelsessted, hvis det er muligt for lægen at tilvejebringe en ansættelse. Forlængelse på grund af manglende kompetencer under hoveduddannelser, skal som alle andre forlængelser, godkendes af Videreuddannelsessekretariatet. Videreuddannelsessekretariatet vil ved specialefaglige spørgsmål indhente lægefaglig vurdering ved PKL.

Forlængelser kan maksimalt være på 100% af den oprindelige aftale for basis- og introduktionsuddannelse. For hoveduddannelser kan en forlængelse være på max 50% af den oprindelige tid for det enkelte uddannelseselement. Medmindre Videreuddannelsessekretariatet vurderer, at der foreligger helt særlig grunde til øget forlængelse³.

Spørgsmål om finansiering af overlap i forbindelse med forlængelse eller skift af ansættelsessted på grund af manglende målopfyldelse, afgøres i henholdsvis Region Nordjylland og Region Midtjylland, alt efter hvor lægen er ansat.

I hoveduddannelsesforløb kan det aftales, at uddannelseslægen går videre til næste delansættelsessted trods manglende målopfyldelse, hvis det skønnes, at målene kan nås på senere uddannelsessted. Dette kræver en accept fra næste uddannelsessted, ligesom problemet skal beskrives, og beskrivelsen skal videregives til senere uddannelsessteder i forløbet. Videregivelse af sådanne oplysninger skal altid ske med uddannelseslægens samtykke. Det er hensigtsmæssigt at gennemføre en overdragelsessamtale mellem

³ Sundhedsstyrelsens vejledning om kompetencevurdering i den lægelige videreuddannelse, stk. 5.2.3. Se link på sidste side i dette notat.

uddannelsesstederne med inddragelse af uddannelseslægen. Specialets PKL kan med fordel deltage.

Afskedigelse fra et uddannelsesforløb

Afskedigelse begrundet i uddannelsesmæssige forhold

I sjældne tilfælde er problemerne af så alvorlig karakter, at uddannelsesstedet ikke finder, at det er muligt at rette op på manglerne inden for rimelig tid. Denne konklusion kan ikke nås, uden at der har været gjort forsøg på at rette op på problemerne med en eller flere skriftlige handleplaner med en rimelig tidsfrist. En afskedigelse indebærer følgende elementer:

1. Uddannelsesstedets HR-afdeling inddrages altid i forløbet så tidligt, som det er muligt, når uddannelsesstedet bliver klar over, at der kan blive tale om en afskedigelsessag
2. Den uddannelsessøgende læge har krav på såvel skriftligt som mundtligt varsel og skal indkaldes til tjenstlig samtale med mulighed for at medbringe bisidder
3. Uddannelsesforløbet bringes til ophør ved en afskedigelse i henhold til uddannelses- og ansættelseskontraktens bestemmelser herom
4. Afdelingsledelsen bør overveje, om der skal ske indberetning til embedslægeinstitutionen

Ved afskedigelse i et hoveduddannelsesforløb, vil afskedigelsen gælde for hele den resterende ansættelsesperiode, således at ansættelsesforholdet ophører for alle efterfølgende delansættelser.

Afskedigelse ved forhold af rent ansættelsesretslig karakter

Der kan i et uddannelsesforløb være tale om forhold af så graverende ansættelsesretslig karakter, at disse i sig selv fører til afskedigelse, herunder langvarig sygdom uden udsigt til snarlig bedring, misbrugsproblemer, svære samarbejdsproblemer etc.. I disse tilfælde overdrages sagen til HR-afdelingen på uddannelsesstedet, som varetager sagen inden for en ansættelsesretslig ramme.

Afdelingsledelsen bør overveje, om der skal ske indberetning til embedslægeinstitutionen. Det kan være relevant, når der er mistanke om, at den pågældende på grund af sygdom eller misbrug kan være til fare for patienterne.

Klagemulighed

Det Regionale Råd for Lægers Videreuddannelse og Videreuddannelsessekretariatets afgørelser kan påklages til Sundhedsstyrelsen. Sundhedsstyrelsen orienteres altid når en uddannelsesaftale ændres.

Opsummering af PKL's rolle

PKL har ansvaret for at følge og udvikle kvaliteten af uddannelsesforløb inden for eget speciale. Herunder har PKL til opgave at bistå med håndtering af uensigtsmæssige uddannelsesforløb, når uddannelsessteder anmoder om det. PKL kan også til enhver tid bede uddannelsessteder om at redegøre for indsatser på uddannelsesområdet generelt samt på individniveau. PKL kan tilbyde sin hjælp hvis han/hun mener, at uddannelsesstedet eller lægen har brug for det.

Videreuddannelsessekretariatet vil altid inddrage PKL som faglig rådgiver i spørgsmål af speciefaglig karakter. PKL vil ikke nødvendigvis blive inddraget i spørgsmål af rent ansættelsesretslig karakter.

Videreuddannelsessekretariatet

Skottenborg 26 - 8800 Viborg
Tlf.: 7841 0000 - vus@stab.rm.dk
www.videreuddannelsen-nord.dk

PKL kan fungere som rådgiver og kan give forslag til handleplaners indhold. PKL kan formidle aftale mellem uddannelsessteder i et hoveduddannelsesforløb i forbindelse med forlængelser samt ved overføring af kompetencer fra et uddannelsessted til et andet. Endelig kan PKL også kontaktes af uddannelseslæger med udfordringer og kan blive bedt om en samtale i forhold til lægens muligheder.

Øvrig information om uhensigtsmæssige uddannelsesforløb

Sundhedsstyrelsens vejledning om kompetencevurdering beskriver de generelle regler, der skal følges ved uhensigtsmæssige uddannelsesforløb. Især punkt 5 er vigtigt at følge ved håndtering af uhensigtsmæssige forløb. Vejledningen er fra 2008 og ses her: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=121159>

Rapport om Uhensigtsmæssige forløb i Videreuddannelsesregion Nord 2015.
Af: Aarhus Universitet, AUH og Videreuddannelsessekretariatet.
<http://www.videreuddannelsen-nord.dk/siteassets/postgraduat-klinisk-lektor/dokumenter-der-er-nyttige-for-pkl/uu-rapport-2014.pdf>

Videreuddannelsesregion Syd har udfærdiget en håndbog om håndtering af uhensigtsmæssige uddannelsesforløb 2010:
[file:///rmfile0008/home09\\$/KANORB/Downloads/H%C3%A5ndtering%20af%20uhensigtsm%C3%A6ssige%20uddannelsesforl%C3%B8b%20\(1\).pdf](file:///rmfile0008/home09$/KANORB/Downloads/H%C3%A5ndtering%20af%20uhensigtsm%C3%A6ssige%20uddannelsesforl%C3%B8b%20(1).pdf)